TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. vasario 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Vartojimo kredito sutartys – Direktyva 2008/48/EB – 10 straipsnio 2 dalis – Pareiga pateikti informaciją – Bendros kredito kainos metinė norma – Mokesčių ir komisinių pakeitimas – 23 straipsnis – Nacionalinės taisyklės dėl sankcijų – Proporcingumo principas“

Byloje C-472/23

dėl *Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie* (Varšuvos miesto apylinkės teismas, Lenkija) 2023 m. birželio 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. liepos 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Lexitor sp. z o.o.

prieš

A. B. S.A.

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas D. Gratsias, ketvirtosios kolegijos pirmininkas I. Jarukaitis, teisėjas Z. Csehi (pranešėjas),

generalinė advokatė L. Medina,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Lexitor sp. z o.o.*, atstovaujamos *radca prawny* K. Danielak,

– A. B. S.A., atstovaujamo *adwokaci* M. Malciak, K. Trzaskowski, ir W. J. Wandzel,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir S. Żyrek,

– Europos Komisijos, atstovaujamos P. Ondrůšek ir M. Owsiany-Hornung,

* Proceso kalba: lenkų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66) 10 straipsnio 2 dalies g ir k punktų ir 23 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Lexitor sp. z. o.o.*, vartotojo teisių perėmėjos, ir A. B. S.A. (toliau – bankas) ginčą dėl reikalavimo grąžinti sumą, sudarytą iš palūkanų ir mokesčių, kuriuos vartotojas sumokėjo pagal su banku sudarytą vartojimo kredito sutartį.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2008/48

3 Direktyvos 2008/48 6, 8, 9, 19, 31, 32 ir 47 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(6) Pagal Sutartį vidaus rinką sudaro vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje užtikrinamas laisvas prekių ir paslaugų judėjimas bei įsisteigimo laisvė. Skaidresnės ir veiksmingesnės kredito rinkos plėtojimas vidaus sienų neturinčioje erdvėje yra itin svarbus tarpvalstybinės veiklos vystymui skatinti.

<…>

(8) Norint užtikrinti vartotojų pasitikėjimą, svarbu, kad rinka suteiktų pakankamą vartotojų apsaugos lygį. Taigi, turėtų būti įmanoma, kad laisvas kredito pasiūlymų judėjimas vyktų optimaliomis sąlygomis tiems, kurie siūlo kreditus, ir tiems, kurie nori juos gauti, deramai atsižvelgiant į konkrečią padėtį atskirose valstybėse narėse.

(9) Būtinas visiškas suderinimas, siekiant užtikrinti, kad visi Bendrijos vartotojai naudotųsi aukštu ir vienodu jų interesų apsaugos lygiu, ir siekiant sukurti tikrą vidaus rinką. Todėl valstybėms narėms neturėtų būti leidžiama toliau taikyti arba priimti kitokias, nei nustatyta šioje direktyvoje, nacionalines nuostatas. Kai tokių suderintų nuostatų nėra, valstybė[m]s narėms turėtų būti leidžiama toliau taikyti arba priimti nacionalinės teisės aktus. <…>

<…>

(19) Siekiant, kad vartotojai galėtų priimti sprendimus turėdami visą reikiamą informaciją apie faktus, prieš sudarydami kredito sutartis jie turėtų gauti pakankamai informacijos apie kredito sąlygas ir kainą bei apie savo įsipareigojimus; šią informaciją jie gali pasiimti ir apsvarstyti. Siekiant užtikrinti kuo didesnį pasiūlymų skaidrumą ir palyginamumą, tokia informacija turėtų visų pirma apimti visoje Bendrijoje tokiu pačiu būdu nustatytą ir kreditui taikomą bendros kredito kainos metinę normą [(BKKMN)]. <…>

<…>

(31) Siekiant, kad vartotojas žinotų savo teises ir įsipareigojimus pagal kredito sutartį, joje turėtų būti aiškiai ir glaustai pateikta visa būtina informacija.

(32) Siekiant užtikrinti visišką skaidrumą, informacija apie kredito palūkanų normą vartotojui turėtų būti suteikta prieš sutarties sudarymą bei ją sudarant. Sutartinių santykių metu vartotojas taip pat turėtų būti informuojamas apie kintamosios kredito palūkanų normos pokyčius ir dėl to atsirandančius mokėjimų pokyčius. <…>

<…>

(47) Valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikytinų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, ir užtikrinti jų įgyvendinimą. Nors sankcijų nustatymas paliekamas valstybių narių nuožiūrai, numatytos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

4 Šios direktyvos 3 straipsnis „Sąvokų apibrėžtys“ suformuluotas taip:

„Šioje direktyvoje taikomos tokios sąvokų apibrėžtys:

<…>

g) bendra kredito kaina vartotojui – visos išlaidos, įskaitant palūkanas, komisinius, mokesčius ir bet kuriuos kitus su kredito sutartimi susijusius mokesčius, kuriuos reikalaujama, kad vartotojas sumokėtų, ir kurie yra žinomi kreditoriui, išskyrus mokesčius notarui; taip pat įskaičiuojamos su kredito sutartimi susijusių papildomų paslaugų išlaidos, visų pirma draudimo įmokos, jei papildomai privaloma sudaryti paslaugų sutartį siekiant gauti kreditą apskritai arba taikyti skelbiamas [arba pagal komercines] nuostatas ir sąlygas;

<…>

i) [BKKMN] – bendra kredito kaina vartotojui, išreikšta metiniu bendros kredito kainos procentu, prireikus įskaičiuojant kainą, nurodytą 19 straipsnio 2 dalyje;

<…>“

5 Minėtos direktyvos 10 straipsnio „Informacija, kuri turi būti pateikta kredito sutartyse“ 2 dalyje numatyta:

„Kredito sutartyje aiškiai ir glaustai nurodoma:

<…>

g) [BKKMN] ir bendra vartotojo mokama suma, apskaičiuota sudarant kredito sutartį; paminimos visos prielaidos, naudotos šiai normai apskaičiuoti;

<…>

k) kai taikoma, vienos ar kelių sąskaitų, kuriose registruojamos mokėjimo operacijos ir išmokamos lėšos, palaikymo mokesčiai, išskyrus atvejus, kai sąskaitos atidarymas nėra privalomas, kartu su mokėjimo priemonių, skirtų mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui, naudojimo mokesčiais, ir bet kurie kiti mokesčiai, susiję su kredito sutartimi, bei sąlygos, kuriomis tie mokesčiai gali būti keičiami;

<…>“

6 Tos pačios direktyvos 19 straipsnio „[BKKMN] apskaičiavimas“ 1–3 dalyse nustatyta:

„1. [BKKMN], kuri kiekvienais metais yra lygi dabartinei visų būsimų arba esamų kreditoriaus ir vartotojo sutartų įsipareigojimų (išmokėtų lėšų, grąžinimų ir mokesčių) vertei, apskaičiuojama pagal I priedo I dalyje pateikiamą matematinę formulę.

2. Norint apskaičiuoti [BKKMN], nustatoma bendra kredito kaina vartotojui, išskyrus bet kuriuos vartotojo mokamus mokesčius už bet kurio iš kredito sutartyje nustatytų jo įsipareigojimų nevykdymą ir mokesčius už prekių arba paslaugų pirkimą, išskyrus pirkimo kainą, kuriuos jis privalo sumokėti neatsižvelgiant į tai, ar už sandorį mokama grynaisiais pinigais, ar iš kredito.

Sąskaitos, kurioje registruojamos mokėjimo operacijos ir lėšų išmokėjimas, palaikymo išlaidos, išlaidos mokėjimo priemonių naudojimo mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui ir kitos su mokėjimo operacijomis susijusios išlaidos įskaičiuojamos į bendrą kredito kainą vartotojui, nebent sąskaitos atidaryti neprivaloma ir sąskaitos išlaidos buvo aiškiai bei atskirai nurodytos kredito sutartyje arba bet kurioje kitoje su vartotoju sudarytoje sutartyje.

3. [BKKMN] apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito sutartis galios sutartą laikotarpį ir kreditorius bei vartotojas vykdys savo įsipareigojimus pagal kredito sutartyje nustatytas sąlygas ir terminus.“

7 Direktyvos 2008/48 23 straipsnyje „Sankcijos“ nustatyta:

„Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

Direktyva 93/13/EEB

8 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 6 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose [kad sutartyje, kurią verslininkas sudaro su vartotoju, naudojamos nesąžiningos sąlygos nacionalinės teisės aktuose

nustatytomis sąlygomis] nebūtų privalomos vartotojui ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų [sąlygų].“

Lenkijos teisė

Vartojimo kredito įstatymas

9 Direktyva 2008/48 į Lenkijos teisės sistemą perkeltas pagrindinėje byloje taikomos redakcijos 2011 m. gegužės 12 d. *Ustawa o kredycie konsumenckim* (Vartojimo kredito įstatymas) (2011 m. Dz. U., Nr. 126, 715 pozicija; toliau – Vartojimo kredito įstatymas).

10 Vartojimo kredito įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Vartojimo kredito sutartyje, atsižvelgiant į 31–33 straipsnius, turi būti nurodyta:

<…>

7) [BKKMN] ir bendra vartotojo mokama suma, apskaičiuota sudarant vartojimo kredito sutartį, nurodant visą informaciją, kuria grindžiamas jos apskaičiavimas;

<…>

10) informacija apie kitas išlaidas, kurias vartotojas turi sumokėti pagal vartojimo kredito sutartį, visų pirma apie mokesčius, įskaitant vienos ar kelių sąskaitų, skirtų mokėjimo operacijoms ir išmokamoms lėšoms registruoti, tvarkymo mokesčius, taip pat mokėjimo priemonių, skirtų mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui atlikti, naudojimo mokesčius, komisinius, maržas, papildomų paslaugų, visų pirma draudimo, išlaidas, jeigu jos žinomos kredito davėjui, ir sąlygas, kuriomis tos išlaidos gali būti keičiamos;

<…>“

11 Šio įstatymo 45 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Kredito davėjui pažeidus 29 straipsnio 1 dalį, 30 straipsnio 1 dalies 1–8, 10, 11, 14–17 punktus, 31–33 straipsnius, 33a straipsnį ir 36a–36c straipsnius, vartotojas, pateikęs rašytinį pareiškimą kredito davėjui, grąžina kreditą be palūkanų ir kitų su kreditu susijusių mokesčių, mokėtinų kredito davėjui, per sutartyje nustatytą terminą ir nustatyta tvarka.“

Įstatymas dėl Civilinio kodekso

12 Pagrindinėje byloje taikomos redakcijos 1964 m. balandžio 23 d. *Ustawa – Kodeks cywilny* (Įstatymas dėl Civilinio kodekso) (Dz. U. Nr. 16, 93) 385^1 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1) Vartotojui nėra privalomos su juo sudarytos sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, jei pagal šias sąlygas vartotojo teisės ir pareigos nustatomos nusižengiant gerai moralei ir šiurkščiai pažeidžiant jo interesus (neleistinos sutarties sąlygos). Tai netaikoma sąlygoms, kuriomis nustatomos pagrindinės šalių prievolės, įskaitant kainą ar atlygį, jei jos suformuluotos nedviprasmiškai.

2) Jeigu pagal šio straipsnio 1 dalį sutarties sąlyga nėra privaloma vartotojui, šalis saisto likusios sutarties nuostatos.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13 *Lexitor*, skolų išieškojimo bendrovė, yra vartotojo, kuris su banku sudarė kredito sutartį dėl 40 000 Lenkijos zlotų (PLN) (apie 9 050 EUR) sumos (toliau – nagrinėjama sutartis), teisių perėmėja. Be pagrindinės kredito sumos, vartotojas turėjo sumokėti bankui 19 985,07 PLN (apie 4 520 EUR) dydžio kompensacines palūkanas ir 4 893,38 PLN (apie 1 100 EUR) dydžio komisinius. Nagrinėjamoje sutartyje nurodyta BKKMN buvo 11,18 %.

14 Pagal nagrinėjamos sutarties nuostatas už operacijas, susijusias su kredito tvarkymu ir šios sutarties sąlygų pakeitimu, bankas galėjo imti mokesčius ir komisinius pagal šios sutarties nuostatas ir dokumentą, kuris buvo jos dalis ir pavadintas „[banko] mokesčių ir komisinių tarifai privatiems klientams“ (toliau – tarifų lentelė). Taigi, pirma, pagal nagrinėjamą sutartį mokesčiai ir komisiniai galėjo būti didinami esant bent vienai iš šioje sutartyje išvardytų sąlygų: pavyzdžiui, pasikeitus minimaliam darbo užmokesčiui ir *Główny Urząd Statystyczny* (Centrinė statistikos tarnyba, Lenkijos) skelbiamiems rodikliams, susijusiems visų pirma su infliacija, vidutiniu mėnesiniu darbo užmokesčiu verslo sektoriuje arba energijos, telekomunikacijų ryšio, pašto paslaugų, tarpbankinių atsiskaitymų kainų ir *Narodowy Bank Polski* (Lenkijos nacionalinis bankas) nustatytų palūkanų normų pokyčiais, paslaugų ir operacijų, kurias bankas naudoja vykdydamas atskiras bankines ir nebankines veiklas, kainų pokyčiais, banko teikiamų paslaugų apimties ar formos (įskaitant tam tikro produkto administravimo pakeitimą ar papildymą naujomis funkcijomis) pakeitimu, banko taikomų mokesčių ir (arba) apskaitos taisyklių pakeitimais, naujų teismo sprendimų, administracinių sprendimų, kompetentingų institucijų, įskaitant *Komisja Nadzoru Finansowego* (Finansų priežiūros komisija), rekomendacijų pakeitimais arba jų priėmimu, kiek šie pakeitimai daro įtaką banko išlaidoms, patiriamoms vykdant minėtą sutartį.

15 Antra, tarifų lentelėje buvo išsamiai nurodyti administracinių išlaidų įkainiai, pavyzdžiui, įkainiai už banko išvados, pažymos, kredito sąskaitos istorijos išdavimą (50 PLN (apie 12 EUR) suma) arba įkainiai už laiškų siuntimą klientui, įskaitant priminimus ir raginimus (4,20 PLN (apie 1 EUR) suma už laišką), taip pat įkainiai už laiškų su gavimo patvirtinimu siuntimą (6,20 PLN (apie 1,5 EUR) suma už laišką). Tarifų lentelėje taip pat buvo nurodyti tam tikri su kredito išmokėjimu susiję vienkartiniai mokesčiai, kurie mokėtini tik vieną kartą ir kurie nebuvo surinkti (nustatytas nulinis mokesčio tarifas), taip pat mokesčiai už pakeitimo sudarymą (šiuo atveju 50 PLN (apie 12 EUR) suma) ir mokesčiai už prašomų išmokėti grynųjų pinigų Lenkijos zlotais nepaėmimą, kurių suma siekė 0,3 % nuo nepaimtos sumos, bet ne mažiau kaip 100 PLN (apie 24 EUR).

16 Be to, tarifų lentelėje buvo numatyta, kad mokesčiai ir komisiniai gali būti keičiami ne dažniau kaip keturis kartus per metus ir negali būti didinami daugiau kaip 200 % galiojančių mokesčių dydžio. Taip pat tarifų lentelėje buvo numatyta, kad atitinkamų mokesčių ar komisinių dydis gali būti keičiamas ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo sąlygos, leidžiančios tą pakeitimą padaryti, atsiradimo dienos ir kad mokesčiai ar komisiniai už operacijas, už kurias bankas iki šiol neėmė jokių mokesčių ar komisinių, ir mokesčiai ar komisiniai už naujus produktus ar paslaugas turi būti nustatomi atsižvelgiant į su atliktomis operacijomis susijusio darbo krūvio laipsnį ir banko patiriamų išlaidų lygį.

17 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad vykdydamas nagrinėjamą sutartį bankas palūkanas skaičiavo ne tik nuo vartotojui faktiškai išmokėtos kredito sumos, bet ir nuo sumų, pasiskolintų su kreditu susijusioms išlaidoms padengti. Kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jei palūkanos būtų skaičiuojamos tik nuo išmokėtos kredito sumos, BKKMN būtų buvusi mažesnė, nei nurodyta kredito sutartyje.

18 Šiomis aplinkybėmis *Lexitor*, remdamasi Vartojimo kredito įstatymo 45 straipsniu, pareikalavo priteisti iš banko 12 905,80 PLN (apie 2 900 EUR) sumą, kurią sudarė vartotojo pagal nagrinėjamą sutartį sumokėtų palūkanų ir mokesčių suma su palūkanomis. Kadangi jos reikalavimai nebuvo patenkinti, ji kreipėsi į *Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie* (Varšuvos miesto apylinkės teismas, Lenkija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą.

19 Grįsdama savo reikalavimą *Lexitor* teigia, kad sudarydamas nagrinėjamą sutartį bankas pažeidė Vartojimo kredito įstatymo nuostatas, susijusias su pareiga pateikti informaciją vartotojui, konkrečiai, šio įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 7 punktą, kuriuo į Lenkijos teisės sistemą perkeltas Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punktas, nes nagrinėjamoje sutartyje nurodyta BKKMN buvo per didelė. Bankas taip pat pažeidė šio įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 10 punktą, kuriuo į Lenkijos teisę perkeltas minėtos direktyvos 10 straipsnio 2 dalies k punktas, nes nagrinėjamoje sutartyje buvo nurodytos tik sąlygos, kuriomis gali būti didinami su šios sutarties vykdymu susiję mokesčiai, ir tam tikri šių mokesčių didinimo mechanizmai.

20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla dviejų rūšių klausimai. Pirma, dviem pirmaisiais klausimais jis iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g ir k punktai turi būti aiškinami taip, kad jo nagrinėjamoje byloje susiklosčiusi situacija iš tikrųjų reiškia, kad bankas neįvykdė pagal šią nuostatą jam tenkančios pareigos pateikti informaciją. Iš tiesų jis mano, kad vartojimo kredito sutarties sąlyga, pagal kurią kredito davėjas gali gauti palūkanas ne tik nuo faktiškai sumokėtos kredito sumos, bet ir nuo vartotojui tenkančių kredito išlaidų, yra nesąžininga sąlyga, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13. Kadangi pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalį ir ginčo pagrindinėje byloje aplinkybėms taikomos redakcijos Įstatymo dėl Civilinio kodekso 385^1 straipsnį tokia sąlyga nėra privaloma vartotojui, apskaičiuojant BKKMN į ją atsižvelgti nereikia, todėl nagrinėjamoje sutartyje nurodyta BKKMN buvo netiksli, nes buvo per didelė – ji buvo apskaičiuota atsižvelgiant į tai, kad palūkanos taip pat turi būti skaičiuojamos nuo vartotojui tenkančių kredito išlaidų.

21 Antra, kiek tai susiję su Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies k punktu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar vien aplinkybių, dėl kurių gali padidėti su kredito sutarties vykdymu susiję mokesčiai, išvardijimas ir tam tikrų šių mokesčių padidėjimo mechanizmų nurodymas gali būti laikomi pakankamais, kad būtų įvykdytas šios nuostatos reikalavimas, o jei ne, ar nepakankama informacija gali būti laikoma informacijos trūkumu, pateisinančiu sankcijos skyrimą pagal šios direktyvos 23 straipsnį.

22 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 2008/48 23 straipsnį nacionalinėje teisėje nustatyta viena sankcija gali būti laikoma proporcinga, jeigu, neatsižvelgiant į pareigos pateikti informaciją pažeidimo rūšį, dėl tos sankcijos kreditas tampa beprocentis ir už jį nemokami kredito sutartyje nustatyti mokesčiai ir jeigu negalima taikyti jokios kitos, mažiau ribojančios ir galbūt proporcingesnės sankcijos.

23 Tokiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie* (Varšuvos miesto apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 2008/48] 10 straipsnio 2 dalies g punktą, atsižvelgiant į šios direktyvos 6, 8 ir 31 konstatuojamąsias dalis, reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, kai dėl kai kurių vartojimo kredito sutarties sąlygų pripažinimo nesąžiningomis [BKKMN], kurią kredito davėjas nurodė sudarydamas sutartį, yra didesnė, nei būtų buvusi, jei nesąžininga sąlyga nebūtų buvusi privaloma vartotojui, kredito davėjas neįvykdė savo pareigos pagal šią nuostatą?

2. Ar [Direktyvos 2008/48] 10 straipsnio 2 dalies k punktą, atsižvelgiant į šios direktyvos 6, 8 ir 31 konstatuojamąsias dalis, reikia aiškinti taip, kad pakanka, jog vartotojas būtų informuotas apie tai, kaip dažnai, kokiais atvejais ir kokiu didžiausiu procentiniu dydžiu gali būti didinami su sutarties vykdymu susiję mokesčiai, net jei vartotojas negali patikrinti šios situacijos atsiradimo ir dėl to mokesčiai gali būti padvigubinti?

3. Ar [Direktyvos 2008/48] 23 straipsnį, atsižvelgiant į šios direktyvos 6, 8, 9 ir 47 konstatuojamąsias dalis, reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose už kredito davėjui nustatytos informavimo pareigos pažeidimą, neatsižvelgiant į šios pareigos pažeidimo laipsnį ir jo poveikį galimam vartotojo sprendimui sudaryti kredito sutartį, numatyta tik viena sankcija, dėl kurios kreditas tampa beprocentis ir už jį nemokamai mokesčiai?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

24 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punktas turi būti aiškinamas taip, kad tai, jog kredito sutartyje nurodyta BKKMN, kuri yra per didelė dėl to, kad tam tikros šios sutarties sąlygos vėliau pripažįstamos nesąžiningomis, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį, todėl neprivalomomis vartotojui, yra šioje Direktyvos 2008/48 nuostatoje numatytos pareigos pateikti informaciją pažeidimas.

25 Siekiant atsakyti į šį klausimą iš pradžių primintina, kad Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalimi visiškai suderinami reikalavimai dėl informacijos, kurią būtinai reikia nurodyti kredito sutartyje (2024 m. kovo 21 d. Sprendimo *Profi Credit Bulgaria (Su kredito sutartimi susijusios papildomos paslaugos)*, C-714/22, EU:C:2024:263, 50 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

26 Konkrečiai kalbant, šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies g punkte numatyta, kad kredito sutartyje aiškiai ir glaustai nurodoma BKKMN ir bendra vartotojo mokama suma, apskaičiuota sudarant kredito sutartį.

27 Pagal Direktyvos 2008/48 3 straipsnio i punktą BKKMN apibrėžiama kaip „bendra kredito kaina vartotojui, išreikšta metiniu bendros kredito kainos procentu, prireikus įskaičiuojant kainą, nurodytą šios direktyvos 19 straipsnio 2 dalyje“. Remiantis šios direktyvos 19 straipsnio 1 dalimi BKKMN apskaičiuojama pagal šios direktyvos I priedo I dalyje pateiktą matematinę formulę.

28 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Direktyva 2008/48 buvo priimta siekiant dviejų tikslų – visiems Europos Sąjungos vartotojams užtikrinti aukštą ir vienodą jų interesų apsaugos lygį ir palengvinti tinkamai veikiančios vartojimo kreditų vidaus rinkos vystymąsi. Iš šios direktyvos 19 konstatuojamosios dalies matyti, kad ja, be kita ko, siekiama užtikrinti, kad prieš sudarydamas kredito sutartį vartotojas gautų atitinkamą informaciją, visų pirma susijusią su BKKMN visoje Sąjungoje, kuri leidžia palyginti šias normas (2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-290/19, EU:C:2019:1130, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

29 Teisingumo Teismas jau turėjo progą nurodyti, kad vartotojui BKKMN yra labai svarbi kaip bendra kredito kaina, pateikiama kaip procentinis dydis, apskaičiuotas taikant vienodą matematinę formulę. Iš tiesų ši norma leidžia vartotojui ekonominiu požiūriu įvertinti įsipareigojimų, susijusių su kredito sutarties sudarymu, apimtį (2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-290/19, EU:C:2019:1130, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

30 Atsižvelgdamas, be kita ko, į šią esminę BKKMN svarbą vartotojui, Teisingumo Teismas patikslino, kad nurodžius BKKMN, kuri tiksliai neatspindi visų Direktyvos 2008/48 3 straipsnio g punkte nurodytų išlaidų, iš vartotojo atimama galimybė nustatyti savo įsipareigojimų apimtį lygiai taip pat, kaip ir nenurodžius šios normos (šiuo klausimu žr. 2024 m. kovo 21 d. Sprendimo *Profi Credit Bulgaria (Su kredito sutartimi susijusios papildomos paslaugos)*, C-714/22, EU:C:2024:263, 55 punktą).

31 Iš to, kas išdėstyta šio sprendimo 26–30 punktuose, matyti, jog Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punktas turi būti aiškinamas taip, kad pareiga kredito sutartyje aiškiai ir glaustai nurodyti BKKMN negali apsiriboti tik tuo, kad ji nebūtų nurodyta per maža, nes klaidingą BKKMN nurodymą iš esmės gali reikšti ir tai, kad BKKMN nurodoma per didelė.

32 Iš tiesų pripažinus, kad kredito sutartyje gali būti nurodyta per didelė BKKMN, kiltų pavojus, kad toks nurodymas neteks praktinės naudos vartotojui, todėl būtų pakenkta Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punkte numatytos pareigos tikslo, kuris kyla iš šio sprendimo 28 ir 29 punktuose nurodytos jurisprudencijos, įgyvendinimui.

33 Tokiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, jog nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi prielaida – jos pagrįstumo jis neprašo Teisingumo Teismo patvirtinti, – kad pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį reikia netaikyti kai kurių pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties sąlygų dėl jų nesąžiningumo, todėl BKKMN, apskaičiuota neatsižvelgus į šias sąlygas, yra mažesnė nei iš pradžių nurodyta minėtoje sutartyje.

34 Šiuo klausimu reikia priminti, jog Direktyvos 2008/48 19 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad BKKMN apskaičiavimas grindžiamas prielaida, kad kredito sutartis galios sutartą laikotarpį ir kredito davėjas ir vartotojas įvykdys savo įsipareigojimus pagal kredito sutartyje nustatytas sąlygas ir terminus.

35 Iš to matyti, kad šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies g punkte numatyta pareiga nurodyti BKKMN įvykdoma, jei atitinkamoje sutartyje nurodyta BKKMN atitinka tą, kuri pagal tos pačios direktyvos I priedo I dalyje pateiktą matematinę formulę apskaičiuojama remiantis „bendra

kredito kaina vartotojui“, kaip tai suprantama pagal tos pačios direktyvos 3 straipsnio g punktą, į kurią įtrauktos visos išlaidos, kurias vartotojas turi sumokėti pagal šios sutarties sąlygas, įskaitant tas, kurios vėliau pasirodo esančios nesąžiningos ir vartotojui neprivalomos.

36 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punktas turi būti aiškinamas taip, kad tai, jog kredito sutartyje nurodyta BKKMN, kuri yra per didelė dėl to, kad tam tikros šios sutarties sąlygos vėliau pripažįstamos nesąžiningomis, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį, todėl neprivalomomis vartotojui, savaime nėra šioje Direktyvos 2008/48 nuostatoje įtvirtintos pareigos pateikti informaciją pažeidimas.

Dėl antrojo klausimo

37 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies k punktas turi būti aiškinamas taip, kad tai, jog kredito sutartyje yra išvardytos tam tikros aplinkybės, dėl kurių gali padidėti su sutarties vykdymu susiję mokesčiai, bet vartotojas negali patikrinti tų aplinkybių atsiradimo ir jų poveikio šiems mokesčiams, yra šioje nuostatoje įtvirtintos pareigos pateikti informaciją pažeidimas.

38 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies k punktą kredito sutartyje turi būti aiškiai ir glaustai nurodyti ne tik vienos ar kelių sąskaitų, skirtų mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui registruoti, tvarkymo mokesčiai ir mokesčiai už naudojimąsi mokėjimo priemone, bet ir visi kiti su sutartimi susiję mokesčiai ir sąlygos, kuriomis tie mokesčiai gali būti keičiami.

39 Iš Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies, siejamos su jos 31 konstatuojamąja dalimi, matyti, kad reikalavimas kredito sutartyje, parengtoje popieriuje ar kitoje patvarioje laikmenoje, aiškiai ir glaustai pateikti toje nuostatoje nurodytą informaciją yra būtinas tam, kad vartotojas galėtų žinoti savo teises ir pareigas (2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *BMW Bank ir kt.*, C-38/21, C-47/21 ir C-232/21, EU:C:2023:1014, 233 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

40 Tai, kad vartotojas žinotų ir gerai suprastų informaciją, kuri privalomai turi būti pateikta kredito sutartyje pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalį, yra būtina tam, kad ši sutartis būtų tinkamai vykdoma, visų pirma kad vartotojas galėtų pasinaudoti teisėmis (2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *BMW Bank ir kt.*, C-38/21, C-47/21 ir C-232/21, EU:C:2023:1014, 234 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

41 Taigi siekiant tinkamai suprasti minėtą informaciją, laikantis
Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto aiškumo reikalavimo, kredito sutartyje pateikta informacija turi būti be jokių objektyvių prieštaravimų, galinčių suklaidinti vidutinį, pakankamai informuotą, protingai pastabų ir nuovokų vartotoją dėl jo teisių ir pareigų pagal šią sutartį apimties (2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *BMW Bank ir kt.*, C-38/21, C-47/21 ir C-232/21, EU:C:2023:1014, 235 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

42 Konkrečiai kalbant, tam, kad būtų įvykdytas sutarties sąlygų aiškumo ir suprantamumo reikalavimas, labai svarbu žinoti, ar kredito sutartyje skaidriai išdėstytos kredito grąžinimo sąlygos arba jų nustatymo būdas, kad toks vartotojas, remdamasis tiksliais ir suprantamais kriterijais, galėtų numatyti iš to kylančias ekonomines pasekmes (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 9 d. Sprendimo *Bucura*, C-348/14, EU:C:2015:447, 54 punktą).

43 Taigi kredito sutarties sąlygose visų pirma turi būti skaidriai nurodyta su teikiama paslauga susijusių mokesčių keitimo priežastis ir būdas, kad vartotojas, remdamasis aiškiais ir suprantamais kriterijais, galėtų numatyti galimus šių mokesčių pakeitimus (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 9 d. Sprendimo *Bucura*, C-348/14, EU:C:2015:447, 60 punktą).

44 Darytina išvada, kad Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies k punktas turi būti aiškinamas taip, kad sąlygos, kuriomis gali būti keičiami su kredito sutarties vykdymu susiję mokesčiai, turi būti aiškiai ir glaustai nurodytos šioje sutartyje, kad, be kita ko, vertinant kartu su kita informacija, šiose sąlygose nebūtų jokio objektyvaus netikslumo, galinčio suklaidinti vidutinį vartotoją, kuris yra pakankamai informuotas, protingai pastabus ir nuovokus dėl įvykių, galinčių lemti pakeitimą, buvimo ir dėl ryšio tarp mokesčių pakeitimo ir šio įvykio (pagal analogiją žr. 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *BMW Bank ir kt.*, C-38/21, C-47/21 ir C-232/21, EU:C:2023:1014, 238 punktą).

45 Vis dėlto nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktos ir šio sprendimo 14 punkte apibendrintos informacijos, paaiškėjo, kad sutarties vykdymo mokesčių pakeitimo sąlygos buvo nustatytos remiantis rodikliais, kuriuos vartotojui buvo sunku patikrinti tiek prieš sudarant tą sutartį, tiek ją vykdant. Tai visų pirma susiję su kintamais ekonominiais rodikliais, įskaitant paties banko kontroliuojamus rodiklius, ir kai kuriais kitais atsitiktinai apibūdintais rodikliais, atspindinčiais teisinius pokyčius plačiąja prasme. Be to, šios išvados negali paneigti aplinkybė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas mokesčių padidėjimas kiekybiškai buvo apribotas iki 200 % ir laikinai – ne daugiau kaip keturis kartus per metus, ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo sąlygos atsiradimo.

46 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, turi išnagrinėti, kiek pagrindinėje byloje vidutinis, pakankamai informuotas, protingai pastabus ir nuovokus vartotojas galėjo, atsižvelgdamas į sutarties sąlygų dėl mokesčių, susijusių su nagrinėjamos sutarties vykdymu, padidėjimo formuluotes, aiškiai nustatyti įsipareigojimų apimties pokyčius vykdant šią sutartį.

47 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies k punktas turi būti aiškinamas taip, kad tai, jog kredito sutartyje yra išvardytos tam tikros aplinkybės, pateisinančios su sutarties vykdymu susijusių mokesčių padidėjimą, bet pakankamai informuotas, protingai pastabus ir nuovokus vartotojas negali patikrinti tų aplinkybių atsiradimo ir jų poveikio šiems mokesčiams, yra šioje nuostatoje įtvirtintos pareigos pateikti informaciją pažeidimas, jeigu dėl šio nurodymo gali kilti pavojus vartotojo gebėjimui įvertinti savo įsipareigojimų apimtį.

Dėl trečiojo klausimo

48 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 23 straipsnis, siejamas su jos 47 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose tuo atveju, kai pažeidžiama pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį kredito davėjui nustatyta pareiga pateikti informaciją, yra numatyta viena sankcija – kredito davėjo teisės į palūkanas ir mokesčius praradimas, neatsižvelgiant į šio pažeidimo sunkumą ir jo poveikį vartotojo sprendimui sudaryti kredito sutartį.

49 Iš Direktyvos 2008/48 23 straipsnio, siejamo su jos 47 konstatuojamąja dalimi, formuluotės matyti, kad valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų

įgyvendinamos. Nors sankcijų nustatymas paliekamas valstybių narių nuožiūrai, numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Tai reiškia, kad minėtų sankcijų griežtumas turi atitikti pažeidimų, už kuriuos jos skiriamos, sunkumą ir visų pirma užtikrinti realų atgrasomąjį poveikį, nepažeidžiant bendrojo proporcingumo principo (šiuo klausimu žr. 2024 m. kovo 21 d. Sprendimo *Profi Credit Bulgaria (Su kredito sutartimi susijusios papildomos paslaugos)*, C-714/22, EU:C:2024:263, 52 punktus ir jame nurodytą jurisprudenciją).

50 Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vienintelis kompetentingas aiškinti ir taikyti nacionalinę teisę, turi patikrinti, ar, atsižvelgiant į visas pagrindinės bylos aplinkybes, nacionalinėje teisėje numatytos sankcijos atitinka šio sprendimo 49 punkte nurodytus reikalavimus, Teisingumo Teismas, priimdamas prejudicinį sprendimą, vis dėlto gali pateikti paaiškinimų, kurie padėtų jam atlikti savo vertinimą (pagal analogiją žr. 2024 m. sausio 11 d. Sprendimo *Nárokuj*, C-755/22, EU:C:2024:10, 42 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

51 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl nacionalinėje teisėje numatytos sankcijos, t. y. kredito davėjo teisės į palūkanas ir mokesčius praradimo, proporcingumo. Šis teismas, be kita ko, mano, kad sąlygos, pateisinančios su kredito sutarties vykdymu susijusių mokesčių padidėjimą, nėra reikšmingos vartotojui sudarant sutartį, nes pradinė šių mokesčių suma yra santykinai maža, palyginti su pagrindinėje byloje suteikto kredito suma.

52 Kaip priminta šio sprendimo 39–42 punktuose, tam, kad vartotojas galėtų visapusiškai susipažinti su jo sudarytos sutarties vykdymo sąlygomis, pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalį reikalaujama, kad sutarties sudarymo momentu vartotojas turėtų visą informaciją, galinčią turėti įtakos jo įsipareigojimų apimčiai (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 66 punktą).

53 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog už tai, kad kredito davėjas pažeidžia pareigą, kuri Direktyvos 2008/48 kontekste yra ypač svarbi, pagal nacionalinės teisės aktus gali būti baudžiama panaikinant šio kredito davėjo teisę į palūkanas ir mokesčius (2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 69 punktas).

54 Tokia sankcija, nors ir sukelia rimtų pasekmių kredito davėjui, gali būti laikoma neproporcinga tik tuo atveju, kai nenurodoma arba klaidingai nurodoma Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalyje minima informacija, kuri dėl savo pobūdžio negali turėti įtakos vartotojo gebėjimui įvertinti savo įsipareigojimų apimtį (pagal analogiją žr. 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 72 punktą).

55 Vis dėlto kredito davėjo pareiga pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies k punktą kredito sutartyje nurodyti sąlygas, kuriomis gali būti keičiami šios sutarties vykdymo mokesčiai, taip pat yra ypač svarbi vartotojui, nes, kaip matyti iš šio sprendimo 41 ir 42 punktų, vertindamas įsipareigojimų apimtį jis turi galėti numatyti galimus šių mokesčių pakeitimus, pagrįstus aiškiais ir suprantamais kriterijais, ir atitinkamai jų ekonomines pasekmes jam, net jei pradinė šių mokesčių suma yra santykinai maža, palyginti su pagrindinėje byloje nagrinėjamo kredito suma.

56 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad pareigos pateikti informaciją pažeidimo pasekmės gali labai skirtis, atsižvelgiant į nagrinėjamą konkrečią informaciją, ir kad šio pažeidimo sunkumas, be kita ko, praktikoje priklauso nuo to, kiek ir kokios svarbos informacijos trūksta šioje

kredito sutartyje. Dėl tokių pažeidimų vartotojui gali būti sunku pasinaudoti teisėmis, kurios numatytos kredito sutartyje (šiuo klausimu žr. 2024 m. spalio 24 d. Sprendimo *Horyzont*, C-339/23, EU:C:2024:918, 34 punktą).

57 Taigi, su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagal proporcingumo principą valstybei narei nedraudžiama numatyti vienos sankcijos, t. y. kredito davėjo teisės į palūkanas ir mokesčius praradimą už įvairių Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalyje numatytų pareigų pateikti informaciją pažeidimą, net jei individualus šių pareigų pažeidimo sunkumas ir iš to kylančios pasekmės vartotojui kiekvienu konkrečiu atveju gali skirtis.

58 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2008/48 23 straipsnis, siejamas su jos 47 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose tuo atveju, kai pažeidžiama pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį kredito davėjui nustatyta pareiga pateikti informaciją, yra numatyta viena sankcija – kredito davėjo teisės į palūkanas ir mokesčius praradimas, neatsižvelgiant į individualų tokio pažeidimo sunkumą, jeigu dėl šio pažeidimo gali kilti pavojus vartotojo galimybei įvertinti savo įsipareigojimų apimtį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

1. **2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB 10 straipsnio 2 dalies g punktas**

   turi būti aiškinamas taip:

   tai, jog kredito sutartyje nurodyta bendros kredito kainos metinė norma, kuri yra per didelė dėl to, kad tam tikros šios sutarties sąlygos vėliau pripažįstamos nesąžiningomis, kaip tai suprantama pagal 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalį, todėl neprivalomomis vartotojui, savaime nėra šioje Direktyvos 2008/48 nuostatoje įtvirtintos pareigos pateikti informaciją pažeidimas.

2. **Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies k punktas**

   turi būti aiškinamas taip:

   tai, jog kredito sutartyje yra išvardytos tam tikros aplinkybės, pateisinančios su sutarties vykdymu susijusių mokesčių padidėjimą, bet pakankamai informuotas, protingai pastabus ir nuovokus vartotojas negali patikrinti tų aplinkybių atsiradimo ir jų poveikio šiems mokesčiams, yra šioje nuostatoje įtvirtintos pareigos pateikti informaciją

pažeidimas, jeigu dėl šio nurodymo gali kilti pavojus vartotojo gebėjimui įvertinti savo įsipareigojimų apimtį.

3. Direktyvos 2008/48 23 straipsnis, siejamas su jos 47 konstatuojamąja dalimi,

turi būti aiškinamas taip:

pagal jį nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose tuo atveju, kai pažeidžiama pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį kredito davėjui nustatyta pareiga pateikti informaciją, yra numatyta viena sankcija – kredito davėjo teisės į palūkanas ir mokesčius praradimas, neatsižvelgiant į individualų tokio pažeidimo sunkumą, jeigu dėl šio pažeidimo gali kilti pavojus vartotojo galimybei įvertinti savo įsipareigojimų apimtį.

Parašai.